

Politisk dokument om beredskap

Norsk
Sykepleierforbund

Verden preges i økende grad av kriser, krig, konflikt og geopolitisk uro. Dette påvirker også Norge i større grad enn på lang tid. Trusselbildet er mer uforutsigbart, og samfunnets beredskap er i stor grad avhengig av helsepersonell. I denne beredskapen inngår også helsefagstudenter, som allerede bidrar i helsetjenesten gjennom praksisstudier og deltidsarbeid.

Sykepleierstudenter utgjør en betydelig del av dagens og morgendagens helseberedskap, både når det gjelder kapasitet og kompetanse. Gjennom praksisstudier og deltidsarbeid er studentene allerede integrert i den daglige driften av helsetjenestene. I krise- og beredskapssituasjoner vil sykepleierstudenter kunne bli mobilisert som støttende personell, og som en del av den samlede helseberedskapen i samfunnet.

Til tross for dette er deres rolle i beredskap i dag i stor grad uformalisert og lite regulert. Fokus rettes i hovedsak mot ferdig utdannet helsepersonell, mens studenters faktiske bidrag, kompetanse og behov ofte faller utenfor planleggingen. Dette skaper uklarhet rundt ansvar, roller og forventninger til studenter i beredskapssituasjoner, både lokalt og nasjonalt. Mangelen på tydelige rammer kan føre til uforholdsmessig ansvar, uformelt press og ulik praksis på tvers av utdanningsinstitusjoner og helsetjenester.

Norge lever i fredstid, men de siste årene har vist at alvorlige kriser kan oppstå raskt og få store konsekvenser. Terrorangrepet 22. juli, leirskredet i Gjerdrum, covid-19-pandemien, flom- og ekstremværhendelser samt alvorlige digitale angrep har avdekket sårbarheter i samfunnets beredskap. Disse hendelsene har samtidig vist at helsetjenesten er avhengig av tilstrekkelig bemanning, kompetanse og forutsigbare rammer for å kunne håndtere kriser på en forsvarlig måte.

For sykepleierstudenter innebærer dette et behov for systematisk opplæring i beredskap, krisehåndtering og helsevesenets organisering i ekstraordinære situasjoner. Studenter må kjenne til hvordan beredskapsplaner fungerer, hvilke oppgaver som kan forventes, og hvilke rammer som gjelder for ansvar, veiledning og oppfølging. Like viktig er det at studenters rettigheter ivaretas, inkludert krav til forsvarlig opplæring, arbeidsmiljø, kompensasjon og beskyttelse mot uforholdsmessig ansvar.

Erfaringene fra covid-19-pandemien tydeliggjorde både studentenes vilje til å bidra og mangelen på nasjonale, forutsigbare rammer for bruk av studenter i beredskap. Sykepleierstudenter bidro blant annet med vaksinerings, pleie og omsorg for syke og eldre,

samt smitteoppfølging – ofte på bakgrunn av lokale behov og ad hoc-løsninger. Samtidig var det store variasjoner i hvordan studenter ble brukt, fulgt opp og ivaretatt, avhengig av utdanningsinstitusjon, helseforetak og kommune.

Disse forskjellene avdekket et behov for tydeligere nasjonale føringer for sykepleierstudenters rolle i beredskap. Likhet, forutsigbarhet og tydelige rammer er avgjørende for at studenter skal kunne bidra på en trygg og forsvarlig måte, uten å oppleve uformelt press eller uavklarte forventninger. Deltakelse i beredskap må bygge på frivillighet, klare avtaler og god forankring i både utdannings- og helsesektoren.

NSF Student mener at sykepleierstudenter må anerkjennes som en del av samfunnets helseberedskap, og at dette forplikter myndigheter, utdanningsinstitusjoner og helsetjenester til å sikre klare roller, nødvendig kompetanse og forsvarlige rammevilkår.

NSF Student:

- Anerkjenner at helse er en del av totalberedskapen i Norge
- Anerkjenner sykepleierstudenters bidrag som samfunnskritisk innsats – på lik linje med øvrig helsepersonell
- Ønsker å styrke helseberedskapen, og mener at dette bør gjøres i fredstid
- Mener at sykepleierstudenter må få innsikt i aktuelle nasjonale beredskapsplaner og sykepleierens rolle i disse gjennom studieforløpet
- Krever at det kommer tydelige retningslinjer, som skisserer sykepleierstudentenes rolle i helsetjenesten ved eventuelle kriser
- Mener at sykepleierstudenter skal delta i masseøvelser gjennom studieforløpet
- Mener det må komme tydelige retningslinjer som sier noe om en sykepleierstudent kan tre inn i rollen som sykepleier før endt bachelor ved en eventuell krise, samt hvorvidt de må tilbake og fullføre graden når krisen er over. Retningslinjen må tydelig skissere hvilke typer kriser der sykepleierstudenter eventuelt må avslutte sitt studieforløp før fullført grad
- Mener at sykepleierstudenter ikke bør få utvidet studieprogresjon grunnet en krise
- arbeider for at sykepleierstudenters rolle i krig, konflikt og krise blir synliggjort i offentlig debatt og helsepolitikk
- mener at beredskap, krisehåndtering og rolleforståelse blir integrert i sykepleierutdanningen

- Synliggjør sykepleierstudenters ansvar og rettigheter i krisesituasjoner, frivillighet vs. plikt og ivaretagelse, forsikring og juridisk ansvar
- bidrar til at sykepleierstudenters stemme blir hørt i arbeid med nasjonale beredskapsplaner